

УДК 339.744

Т. В. Мусієць,

к. е. н., доцент кафедри міжнародних фінансів, КНЕУ ім. В.Гетьмана

КОНВЕРТОВАНІСТЬ НАЦІОНАЛЬНОЇ ВАЛЮТИ: ПОЗИТИВНІ ТА НЕГАТИВНІ НАСЛІДКИ ДЛЯ ЕКОНОМІК КРАЇНИ

У статті розглянуто методологічні та теоретичні засади конвертованості валют країн світу. Представлено та проаналізовано наслідки існування повної конвертованості національної валюти для функціонування економіки країни. Розглянуто перспективи майбутнього стандарту світової валютної системи.

Methodological and theoretical principles of convertibility currency are addressed in this article. Positive and negative consequences convertibility of national currency for function economic are presented and analyzed.

Ключові слова: світова валютна система, конвертованість валют, повна конвертованість валюти, світові гроші, резервна валюта, Міжнародний валютний фонд.

Keywords: world monetary system, convertibility currency, full convertibility currency, money world, reserve currency, International Monetary Fund.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

В умовах сучасної світової кризи дуже гостро стає питання про реформування функціонуючої світової валютної системи, її окремих елементів, зокрема умов взаємного конвертування валют. Останні фінансово-економічні події свідчать про неспроможність Ямайської валютної системи забезпечити хоча б відносну стабільність валютно-економічних відносин у світі. До ключових вимог, які необхідні для успішного функціонування світової валютної системи, відносяться забезпечення відповідної ліквідності, що припускає існування достатньої кількості валютних резервів як в центральних банках, так у комерційних, які беруть участь у торгах на світовому, регіональному та національному валютних ринках; ефективне функціонування механізму вирівнювання (регулювання), що передбачає проведення економічної і фінансової політики урядами країн, спрямованої на підтримання збалансування міжнародної системи платежів, регулювання платіжних балансів і збереження рівноваги на валютних ринках; впевненість суб'єктів валютно-економічних відносин у міжнародній валютній системі.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Реформування світової валютної системи, її елементів, зокрема умов конвертування валют, на сьогодні є дуже актуальним питанням і особливою загостренням в обговоренні науковців набуло під час світової фінансово-економічної кризи. Серед робіт, які стали теоретичною основою дослідження даного питання, необхідно відзначити роботи зарубіжних учених: Р. Глена Габбарда, С. Борисова, Л. Красавіної, О. Кирєєва, С. Моїсеєва, В. Щегорцова, В. Тарана, О. Шмирьова, В. Колесникова, О. Климова та інших. Дослідженню даної проблеми присвячені наукові праці таких вітчизняних авторів, як: О. Білоруса, А. Гальчинського, В. Гейця, Д. Лук'яненка, З. Луцишин, М. Савлука, Т. Мусієць та інших.

НЕВИРІШЕНА ЧАСТИНА ЗАГАЛЬНОЇ ПРОБЛЕМИ

Сьогодні в економічній літературі постає питання про кризу Ямайської валютної системи і про перехід до нової світової валютної системи, до нового стандарту. Яким буде цей стандарт — збереження багатовалютної системи на основі долара; повернення до золотого стандарту чи золото-дев'язному (які валюти будуть обмінюватись на золото?); формування двовалютної системи на основі долара та євро (чи на основі іншої пари валют); створення багатовалютної системи на основі найбільш використовуваних у світовій економіці валют (які валюти будуть визнані при створенні нової світової валютної системи вільноконвертованими?); введення системи, що заснована на регіональних валютах, в тому числі "амеро"; розширення використання СДР як єдиної світової резервної валюти (тоді чи розшириться її кошків набір і якій валюті буде належить найбільша частка у кошику?) — залишається суперечливою та невирішеною проблемою. Залежно від прийнятого у майбутньому стандарту світової валютної системи залежить політична та економічна розстановка сил у світі, домінування тієї чи іншої країни у глобалізаційному світоустрої; принципи формування міжнародних валютних відносин, об'єктивною основою яких є процес суспільного відтворення, міжнародний обмін товарами, капіталами, послугами.

Світовий досвід та наукові розробки щодо формування елементів нової світової валютної системи, зокрема умов конвертування валют та виявлення для країни наслідків визнання її валюти вільноконвертованою потребують уточнення в умовах реалій світової економіки.

МЕТА ДОСЛІДЖЕННЯ

Мета статті — розглянути поняття "конвертованість валют", класифікацію конвертованості валют, економічні умови та організаційні основи конвертованості валют. У світлі теми конвертованості валют постає пи-

тання, які позитивні та негативні наслідки має для країни існування повної конвертованості її національної валюти? Яким чином досягти повної конвертованості національної валюти? Чому країни прагнуть до визнання їхньої національної валюти світовими грошима?

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ

У міжнародній економіці конвертованість (convertibility) у широкому значенні слова означає свободу обміну будь-яких фінансових активів. Взагалі, феномен конвертованості в економічній літературі позначається термінами "конвертабельність", "конвертованість", "оборотність", які є абсолютними синонімами і застосування того чи іншого терміна не пов'язане зі смисловим навантаженням, а залежить від стилю автора. Хоча деякі вчені намагаються довести, що "конвертованість" і "зворотність" — це різні категорії за своїм економічним змістом [1, с. 4].

Одним з найбільш поширених проявів конвертованості виступає конвертованість валют. Конвертованість валют — це феномен, що виник у минулому сторіччі внаслідок того, що одночасно відбувались два таких глобальних процеси, як надзвичайно інтенсивний міжнародний розподіл праці з переміщенням виробництва та обміну за національні кордони і радикальні зміни у валютній сфері у зв'язку з демонетизацією золота та переходом на паперово-кредитні засоби обігу, розрахунків та платежів.

Конвертованість, оборотність, конвертабельність валют, відповідно визначенню провідного міжнародного спеціаліста у сфері валютних відносин, професора Стенфордського університету Рональда МакКінона, існує в країні тоді, коли "громадяни даної країни, які бажають купити закордонні товари чи послуги, не мають особливих обмежень, можуть вільно продати місцеву валюту на єдиному ринку в обмін на іноземну за уніфікованим курсом, який застосовується до всіх поточних операцій, включаючи торговельний кредит; тоді як іноземці, які мають кошти у місцевій валюті, отримані від поточних операцій, можуть продати їх за тим же самим курсом чи вільно придбати місцеві товари за переважними цінами у цій валюті" [11, с. 8—9].

Конвертованість валют, за визначенням Щегорцова В.О. та Тарана В.О., — "це ступінь свободи її обміну на іноземну чи здатність резидентів (всіх фізичних та юридичних осіб, що знаходяться в країні більше року) і нерезидентів (юридичних, фізичних осіб, що знаходяться в країні менше року чи знаходяться за її межами) вільно, без будь-яких обмежень обмінювати національну валюту на іноземну і використовувати іноземну валюту в угодах з реальними фінансовими активами" [10, с. 66].

Шмирева О.І., Колесніков В.І., Клімов О.Ю. визначають конвертованість національної валюти у широкому розумінні як "механізм прямого зв'язку внутрішнього ринку зі світовим, що передбачає дійсно багатосторонній характер торгівлі (на відміну від двосторонніх клірингів) і достатній ступінь відкритості економіки для зовнішньої конкуренції. Раніше конвертованість валют означала свободу розміну національної валюти на золото, а сьогодні її головною ознакою є рівень валютних обмежень" [12, с. 11].

Якщо розглянути класифікацію конвертованості національної валюти, то з точки зору відношення до валюти резидентів та нерезидентів валюта поділяється на внутрішню

(це право резидентів купувати, мати валюту і здійснювати операції в середині країни з активами у формі валюти і банківських депозитів, деномінованих в іноземній валюті) та зовнішню (це право резидентів здійснювати операції в іноземній валюті з нерезидентами). З точки зору типів міжнародних операцій, що відображаються у платіжному балансі за поточними операціями чи по операціям з капіталом, валюта може бути конвертована за поточними операціями (відсутність обмежень на платежі та трансферти, що пов'язані з торгівлею товарами, послугами, міждержавними переказами доходів та трансфертами) та валюта конвертована за капітальними операціями (відсутність обмежень на платежі та трансферти за міжнародними операціями, що пов'язані з рухом капіталу, таким як прямі і портфельні інвестиції, кредити і капітальні гранти). Якщо в країні існує конвертованість за поточними операціями, — то це часткова конвертованість; якщо конвертованість валюти за поточним і за капітальними операціями, то це повна конвертованість національної валюти. Чому країни світу прагнуть отримати статус вільноконвертованої для національної валюти? Чому США протягом всього ХХ сторіччя намагались зробити долар єдиною в світі резервною валютою (особливо категорія конвертованої національної валюти)? Чому сьогодні Росія активно намагається зробити рубль вільноконвертованою валютою і виступає за багатовалютний стандарт майбутньої нової світової валютної системи, де рубль буде відігравати не останню роль? Відповідь на ці питання можна отримати, якщо розглянути ті переваги, які несе в собі для розвитку та функціонування економіки країни, інтеграції її у світове господарство та домінуванню серед країн світу повна конвертована національна валюта або вільноконвертована валюта.

Так, вільноконвертована валюта — це об'єктивна передумова повномасштабної інтеграції національного ринку країни до світової економіки та активної участі в таких важливих сферах як виробнича, торговельна, інвестиційна, науково-технічна і культурна. Особливе значення має конвертованість валют для збереження і підтримки конкурентної альтернативи між національним і світовим ринком, коли економіка країни функціонує як складова світової економіки, а світова економіка є продовженням національної. Такий режим міжнародного грошового обігу дозволяє "продавати на самих дорогих ринках і купувати на самих дешевих".

Повна конвертованість національної валюти позитивно впливає на економічний розвиток країни, пов'язує внутрішній ринок зі світовим, надає можливість оперативного реагувати на зміни міжнародної господарської кон'юнктури, надає можливість національному виробництву застосовувати передові технології, використовувати останні досягнення науково-технічного прогресу і робити свій активний внесок у його розвиток. Порівняння вартісних показників, зокрема цін і витрат, дозволяє оцінити і порівняти ефективність економічних процесів, що відбуваються; прогнозувати зміни господарської структури з метою вибору найбільш перспективних напрямів у формування внутрішніх і зовнішніх економічних зв'язків. Це, в свою чергу, дозволяє більш економічно і раціонально використовувати матеріальні, трудові і фінансові ресурси країни.

Значну роль відіграє конвертованість валют у формування відповідного інвестиційного клімату. Саме існування конвертованості валют дозволяє емітентам отримувати

ти сприятливі умови мобілізації і залучення коштів, а інвесторам спрямовувати капітали у тому напрямі, де на них існує підвищений попит, є можливість отримати найбільший прибуток і гарантія його вільного використання.

Окремі вільноконвертовані валюти використовуються сьогодні у світовій практиці у якості загальноєвропейських засобів міжнародних розрахунків і платежів, у якості світових грошей. Такими національними валютами окремих країн сьогодні є долар США, фунт стерлінгів, японська єна, швейцарський франк, а також колективна валюта або регіональна валюта — євро. Виконувати функції світових грошей здатні лише грошові одиниці найбільш економічно розвинутих, стабільних, багатих і впливових держав. Країна-емітент валюти, яка виконує роль світових грошей, отримує унікальну можливість користуватись імпортом товарів і послуг, що фактично не сплачуються, і дозволити собі мати пасивний торговельний і платіжний баланс без негативних наслідків для національної економіки протягом довгого періоду часу. Розрив у платежах країни покривається її власними національними грошима у тих обсягах, які осідають у міжнародному платіжному обігу, вони не пред'являються знову у вигляді вимог на поставку товарів чи для обміну на іноземну валюту.

Використання вільноконвертованої валюти, що використовується як світові гроші, обов'язково супроводжується накопиченням коштів іноземців у банках країни-емітента. За своїм економічним змістом це рівноцінно отриманню національними банками кредиту із-за кордону, який надається автоматично, відносно дешевий (виплата відсотків по депозиту, тому країна емітент валюти намагається утримувати відсоткові ставки на низькому рівні), не пов'язаний ніякими умовами політичного чи економічного характеру, його обсяги залежать лише від масштабів участі даної валюти в обслуговуванні світового платіжного обігу. Формально званий кредит є короткостроковим, але на практиці постійна потреба в оборотних коштах для ведення зовнішньоекономічних операцій і необхідність постійно їх поповнювати відповідні резерви фактично перетворює його у довгостроковий, а, як зауважує Борисов С.М., у безстроковий кредит [1, с. 9]. Виконання національною валютою функції світових грошей забезпечує значні доходи підприємствам і установам країни-емітента, які здійснюють посередницькі операції, тобто банкам, біржам, страховим компаніям. На базі національних грошово-кредитних ринків формуються міжнародні фінансові центри, що обслуговують світову клієнтуру. Так, за даними Індексу глобальних фінансових центрів (The Global Financial Centres Index), опублікованому у березні 2009 року, найбільшим у світі фінансовим центром є Лондон (національна валюта Великобританії протягом багатьох десятиріч виконує функцію світових грошей). Лондон з 2005 року п'ять років поспіль займав перше місце серед міжнародних фінансових центрів, випередивши Н'ю-Йорк. У Лондоні здійснюється 18% міжнародного транскордонного банківського кредитування — більш, ніж у будь-якій країні світу; найбільша концентрація іноземних банків та відділень — 264 (при цьому за рейтингом журналу "Банкір" (The Banker) в 2009 році першу десятку найбільших банків світу за активами очолив банк Великобританії "Рояль бенк оф Скотланд" (Royal Bank of Scotland). Розмір його активів склав 3,5 трлн

дол., що дозволяє зберігати конкурентні переваги національному банківському капіталу перед іноземними представниками у банківському секторі країни); у 2008 році у Великобританії було здійснено 29% всього світового випуску міжнародних облігацій, включно і єврооблігацій (у США — 24%). В галузевій структурі ВВП частка ділових та фінансових доходів, включаючи доходи від нерухомості, складає 30% [7, с. 51—52].

Коло міжнародних фінансових центрів розгортається діяльність і інших ринків, таких як товарні, транспортні, по різних видах послуг, які також приносять значні прибутки. Активність таких центрів зумовлює постійний попит на відповідні валюти, що здійснює стабілізуючий вплив на валютні курси цих валют і тим самим підвищує авторитет цих валют.

Відповідно з цим підтримка статусу валют з міжнародними функціями потребує від країн-емітентів особливої уваги і відповідальності. Світовий ринок відвернеться від валюти, якщо вона не буде спиратися на політичну стабільність в країні, більш чи менш збалансовану внутрішню економіку, певну стійкість кредитно-грошової та фінансової системи, достатність матеріальних та валютних резервів.

Важливим фактом є те, що для отримання статусу конвертованої валюти за правилами Міжнародного валютного фонду необхідно, щоб відповідна країна, яка бажає отримати цей статус для своєї валюти, офіційно заявила про готовність виконувати зобов'язання за VIII статтею Статута МВФ і не обмежувати вільну купівлю продаж валют при здійсненні операцій поточного характеру (конвертованість за поточними операціями, часткова конвертованість).

Загальними рисами переходу країнами до конвертованості національних валют можна віднести наступні. По-перше, запроваджуються різні режими з різними ступенями свободи валютного обміну, що зумовлює рівень довіри до них на світовому валютному ринку з боку інших країн (більшість країн — близько 130, у тому числі і Україна, приєднавшись до вимог VIII статті МВФ залишились на позиціях часткової конвертованості лише за поточними операціями, лише багаті та відносно економічні стабільні країни відмінили валютні обмеження і на рух капіталу і тим самим встановили повну зворотність національних валют). Це пов'язано з тим, що без реальної участі валюти у фінансуванні зовнішньоекономічної діяльності, без упорядкованого виходу валюти за межі країни у якості об'єкта купівлі продажі неможливий шлях національної валюти до її повної конвертованості. Перехід до повної конвертованості національної валюти — це довгий і складний процес, що передбачає забезпечення внутрішньої макроекономічної стабільності, стійкого державного бюджету, проведення жорсткої грошово-кредитної політики, низьку інфляцію і безробіття, стійкі темпи економічного росту. Розуміння цього в Китаї стало однією з важливих умов успіху реформ, що проводились там у 1980—90-ті роки. Великобританія, наприклад, ввела конвертованість за поточними операціями з другої спроби в 1961 році (перша — в 1947 році), а за капітальними операціями — тільки в 1979 році. Австралія — відповідно в 1965 та 1983 роках, Німеччина — в 1961 та 1981 роках. По-друге, поступовий і поетапний процес встановлення зворотності здійснюється за схемою "спо-

чатку зовнішня конвертованість для нерезидентів (в Україні у тому числі), а потім внутрішня конвертованість для резидентів". Ця схема зберігається як при введенні конвертованості за поточними операціями, так через значний проміжок при введенні повної конвертованості, тобто в тому числі і за капітальними операціями. По-третє, за умовою статі VIII Статуту МВФ офіційний уряд країни-учасниці фонду зобов'язується не вводити валютні обмеження самостійно. Але вони можуть застосувати обмеження з дозволу МВФ, якщо доведуть, що цього потребує валютна ситуація. У ряді країн відмінюються валютні обмеження на поточні комерційні операції і таким чином встановлюється режим, адекватний режиму часткової конвертованості. По-четверте, історичний досвід свідчить про два можливі шляхи до конвертованості валют: перший — колективний — групою країн, що взаємокоординують дії, політику, об'єднують зусилля для досягнення спільної мети, наприклад створення Європейського валютно-економічного союзу. Також, наприклад, на основі розширення сфери використання австралійського долара у Новій Зеландії, Папуа — Нової Гвінеї проектується введення на його базі єдиної валюти для перерахованих країн. Крім того, російські вчені говорять про орієнтацію Росії на використання рубля як регіональної валюти, зокрема у розрахунках між учасниками інтегрованого економічного об'єднання ЄврАзЕС, що потребує певних зусиль [4, с. 52—53]. Другий — індивідуально, коли країна самостійно йшла до мети повної конвертованості національної валюти, спираючись на власні сили та ресурси (США, Великобританія, Японія).

Взагалі, для того, щоб наблизити реально національну валюту до конвертованості відповідно вимог статті VIII Статуту МВФ, кожна країна має вирішити три основні ключові завдання: по-перше, перехід на ринкову економіку та її розвиток, відповідно пристосування до умов ринку і конкуренції всього необхідного економічного інструментарію, в тому числі цін і тарифів, внутрішньої і зовнішньої торгівлі, банківської системи, податків, валютних курсів. По-друге, структурна перебудова національної економіки з метою підвищення її ефективності та інтеграції у світову економіку з одночасною стабілізацією державних фінансів через подолання інфляції та дефіциту платіжного балансу. По-третє, створення організаційно-юридичного і технічного механізму зворотності на базі децентралізованого валютного ринку.

Таким чином, конвертованість валют — це категорія суто грошового обміну, яка має зв'язок з обміном однієї національної валюти на іншу. Одночасно треба зауважити, що механізм оборотності валют — це складний процес, який потребує створення багатьох передумов в багатьох галузях.

У якості світового валютного еталону Міжнародний валютний фонд одразу в момент свого виникнення у 1944 році проголосив національну грошову одиницю США — долар, який на той момент ще зберігав зв'язок з золотом. У 60-ті роки ХХ століття тодішній президент Франції Де Голь скандально обміняв у США валютні резерви своєї країни у доларах на золото. А тодішній канцлер Німеччини зробив це по-тихому, обміняв всі запаси ФРН у доларах на золото і тим самим забезпечив Німеччині економічний ривок. Це викликало значне зменшення запасів золота у США, що спочатку сприяло відміні конвертації

долара в золото за фіксованим курсом, а потім — створенню сучасної Ямайської валютної системи, результатом якої стала повна демонетизація золота. Стандартом останньої світової валютної системи стали спеціальні права запозичення, що мають вигляд безготівкової валюти кошикового типу і складаються сьогодні з чотирьох валют, таких як долар США (41,4%), євро (36,8%), єна (12,6%) і фунт стерлінгів (9,2%) [6, с. 46]. Світова валютна гегемонія сьогодні залишається за США, долар монополізував виконання функцій світових грошей і зберігає це положення до сіх пір.

Таке становище сьогодні не до вподоби багатьом країнам світу у зв'язку з новою розстановкою сил між ведучими економічними і фінансовими центрами, регіоналізмом і появою нових валют, що претендують на роль світових грошей. Після початку в 2007 році економічно-фінансової кризи в науковій літературі гостро стало питання, чи залишиться в світовій економіці гегемонія за долларом, чи з'являться у кошику СДР інші валюти окрім перерахованих вище, які валюти будуть виступати у ролі світових грошей і разі реформування сучасної світової валютної системи?

Експерти академії форекс і біржової торгівлі Masterforex-V визначили критерії, на яких базується світове лідерство США й американського долара, і зазначили що на планеті існує значний запас міцності гегемонії США. Передумовами є, по-перше, воєнний потенціал США, який не має реальних конкурентів у світі (Росія може виступати реальним стримуючим фактором для озброєних сил США, але конкурувати за воєнне лідерство поки що не в силах); по-друге, за загальним ВВП 2009 року США стоїть на другому місці після Європейського Союзу (14,26 та 14,51 трлн дол. відповідно, Китай — 8,79 трлн дол.) [14], але не слід забувати, що Європейський союз — союз 27 країн, який може розпастися у будь-який час, особливо в умовах кризи; по-третє, більша частина фінансової еліти світу готова штучно підтримати США і його долар, щоб залишити за ним посаду "світового еквівалента" і "світового жандарма". Це пов'язано з тим, що американський долар залишається основною резервною валютою світу, саме в доларах США тримають свої збереження Національні банки 10 найбільших країн світу, включаючи НБ Китаю, Японії, Індії, Росії, а також мільйони людей у всьому світу, зокрема і фінансисти. Так, за даними Міжнародного валютного фонду, в 2009 році валютний склад офіційних міжнародних резервів 186 держав членів МВФ мав наступний вигляд: у загальному обсязі міжнародних резервів вимоги у доларах США склали 39,4 %, вимоги у євро — 17,2 %, вимоги у фунтах стерлінгів — 2,7 %, вимоги у японських єнах — 1,9 %, вимоги у швейцарських франках — 0,1 %, вимоги в інших валютах — 1,4 %, резерви з невизначеною структурою — 37,2%. На 31 січня 2011 року частка конвертованої іноземної валюти у міжнародних офіційних резервних активах склали — 94 %, резервна позиція МВФ — 0,6 %, СДР — 1,9 %, в золоті — 3,4 %, інші резервні активи — 0,1% [13]. Хоча, треба зауважити, що в таких країнах світу, як США, Німеччина, Франція, Італія, Нідерланди частка золота в їхніх золотовалютних резервах більше у порівнянні з резервними валютами і перевищує 60% (в Україні вона дорівнює 3,1%).

Однією з причин, що пояснює привалювання долара в золотовалютних запасах країн світу, є існування у

законодавстві США чіткого механізму захисту прав інвесторів, який відсутній в таких країнах, як Росія, Китай, Індія чи Бразилія. Росія зможе конкурувати з доларом, якщо місцеві інвестори будуть зберігати активи у національній валюті. А поки що спостерігається відплив капіталу з Росії. Юань і російський рубль будуть залишатися спекулятивними валютами. Пекін як міжнародний фінансовий центр взагалі займає 39 місце в світі. Реальні конкуренти долара США — це євро і швейцарський франк, в країнах яких існує захист прав інвестора і політична стабільність, що близькі до стандартів США. Але, що стосується Швейцарії, то ця країна ніколи не претендувала на значні ролі у світі, а також США намагається позбутись Швейцарії як конкурента шляхом руйнування її основи, її переваги — таємниці банківської системи. Що стосується іншого конкурента — євро, то існують певні проблеми, навіть, як вже зазначалось вище, можливість розпаду самого Європейського валютного союзу. Можна згадати і про організацію Американським банком Голдман Сакс Груп (Goldman Sachs Group) валютної свопової угоди з Грецією, що дозволило уряду країни скрити від ЄС розміри боргу і масштаби дефіциту бюджету і певним чином порушити виконання критеріїв конвергенції, спрямованих на підтримку стабільності єврозони. За словами голови Федеральної резервної системи США Бена Бернанке, "неправильне використання цих фінансових інструментів (деривативів, валютно-свопова угода — це також дериватив прим.автора) сповна може призвести до краху не лише якусь компанію, але і цілу країну" [14], і ціле регіональне утворення, тобто Європейський валютно-економічний союз. Тому, на нашу думку, основна мета укладання названої вище угоди з боку Голдман Сакс Груп була спрямована переважно не на отримання прибутків, а на підтримку стабільності "євро" як однієї з основних резервних валют країн світу, як основного конкурента долара США.

ВИСНОВКИ

Таким чином, ступінь конвертованості валюти визначається станом та типом економіки. Конвертованість — це характеристика економіки певного типу, яка не може бути створена одноразовим рішенням уряду. Повна конвертованість національної валюти є позитивним явищем для національної економіки, що є об'єктивної передумовою інтеграції національної ринку країни до світової економіки на конкурентних засадах; сприяє формуванню відповідного інвестиційного клімату в країні; дозволяє оперативно реагувати на зміни міжнародної господарської кон'юктури; сприяє використанню останніх досягнень науково-технічного прогресу у національному виробництві; забезпечує отримання національною економікою безумовного кредиту на довгостроковій основі та інше. Тому уряд країни, який дійсно зацікавлений у розвитку своєї держави прагне зробити все можливе, щоб національна валюта стала повно конвертованою. Але для цього необхідно вирішити основні завдання, такі як: пристосування економічних інструментаріїв до умов ринку, ефективна структурна перебудова економіки, інтеграція національної економіки у світову (але на конкурентних перевагах), стабілізація державних фінансів, децентралізація валютного ринку (якщо це відповідає сучасним національним інтересам).

Одночасно існування в країні режиму оберненості утримує в собі і загрозу для національної економіки, яка полягає у можливості негативного впливу світового ринку на внутрішні процеси: коливання світових цін, валютних курсів, процентних ставок, створення фінансових бульбошок і т.п. В умовах розвитку глобалізаційних процесів країнам дуже важко огородити свої економіки від впливу несприятливих факторів світового ринку, тому їм необхідно враховувати можливий негативний вплив і розробляти спеціальні засоби економічної політики, які дозволяють запобігати негативним проявам світової господарської кон'юктури і пристосовуватись до ситуації, що швидко змінюється.

Література:

1. Борисов С.М. Азбука обратимости или что надо знать о конвертируемости валют. — М.: Финансы и статистика, 1991. — С. 7—9; 44—46.
  2. Борисов С.М. Российский рубль — резервная валюта? // Деньги и кредит. — 2008. — №3
  3. Габбард Р. Глен. Гроші, фінансова система та економіка: підручник / Пер. с англ.; Наук. Ред.пер. М. Савлук, Д.Олесневич. — К.: КНЕУ, 2004. — 889 с.
  4. Красавина Л.Н. Концептуальные подходы к реформированию мировой валютной системы // Деньги и кредит. — 2010. — № 5.
  5. Красавина Л.Н. Научная школа международных валютно-кредитных и финансовых отношений // Деньги и кредит. — 2009. — №1.
  6. Круглик С., Єременко О. Міжнародний валютний фонд: новий розподіл СПЗ. // Вісник НБУ. — Листопад 2009. — С. 46—50.
  7. Кузнецов О. Лондон — глобальний фінансовий центр Вісник НБУ, листопад 2009 року. — С. 51—55.
  8. Международные валютно-кредитные и финансовые отношения: Учебник для вузов / Под ред. Л.Н. Красавиной. — 3-е изд. — М.: Финансы и статистика, 2005.
  9. Міжнародні фінанси: навч. посіб. / О.М. Мозговий, Т.Є. Оболенська, Т.В. Мусієць та ін.; За заг. ред. д-ра екон. наук, проф. О.М. Мозгового. — К.: КНЕУ, 2005. — 504 с.
  10. Мировая экономика. Мировая финансовая система. Международный валютный контроль: учебник для студентов вузов, обучающихся по специальности 060600 "Мировая экономика и 060400 "Финансы и кредит" / Щегорцов В.А., Таран В.А.; Под ред. В.А. Щегорцова. — М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2005. — С. 65—74.
  11. Моисеев С.Р. Международные валютно-кредитные отношения: учебное пособие. — М.: Издательство "Дело и Сервис", 2003. — С. 8—9.
  12. Шмырева А.И., Колесников В.И., Климов А.Ю. Международные валютно-кредитные отношения. — СПб: Питер, 2001. — 272 с. — (Серия "Учебники для вузов").
  13. IMF International Reserves and Foreign Currency Liquidity — PERU [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.imf.org/external/np/sta/ir/IRProcessWeb/data/per/eng/curper.htm>
  14. Доллар, юань, евро, рубль: какая валюта станет основной в мире в ближайшие годы? [Електронний ресурс] — Режим доступу: http://www.prostobankir.com.ua/mezhbankovskiy_biznes/stati/dollar_yuan_evro_rubl...
- Стаття надійшла до редакції 11.04.2011 р.*